

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 468/2012-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. septembra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť V. H., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 89/2007 a jeho rozsudkom z 8. apríla 2009, postupom Krajského súdu v Nitre v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 23/2008 a jeho uznesením z 29. septembra 2009, ako aj postupom Okresnej prokuratúry Nitra v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 590/2006 a jej obžalobou podanou 7. júna 2007 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. augusta 2012 doručená sťažnosť V. H., t. č. vo výkone trestu odňatia slobody (ďalej len

„sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj práva na obhajobu garantovaného prostredníctvom čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Nitra (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 89/2007 a jeho rozsudkom z 8. apríla 2009 (ďalej aj „namietaný rozsudok okresného súdu“), postupom Krajského súdu v Nitre (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 To 23/2008 a jeho uznesením z 29. septembra 2009 (ďalej aj „namietané uznesenie krajského súdu“) a postupom Okresnej prokuratúry Nitra (ďalej len „okresná prokuratúra“) v konaní vedenom pod sp. zn. 1 Pv 590/2006 a jej obžalobou podanou 7. júna 2007.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že prokurátor okresnej prokuratúry podal na sťažovateľa 7. júna 2007 na okresnom súde obžalobu pre spáchanie 11 skutkov. Sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 89/2007 z 8. apríla 2009 uznaný za vinného zo spáchania viacerých trestných činov (spolu za 11 skutkov), za čo mu bol uložený úhrnný trest odňatia slobody v trvaní dvanásť rokov a šesť mesiacov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Proti označenému rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením sp. zn. 2 To 23/2008 z 29. septembra 2009 tak, že odvolanie sťažovateľa ako nedôvodné zamietol.

Uznesenie krajského súdu napadol sťažovateľ dovolaním, ktoré podal z dôvodov uvedených v § 371 ods. 1 písm. c), e), f), g) a i) Trestného poriadku. V dovolaní sťažovateľ argumentoval najmä tým, že

- v jeho trestnej veci konal vyšetrovateľ Ing. O. G., a to napriek tomu, že mal blízky vzťah s poškodenou,

- v trestnom konaní boli vypočúvané osoby mladistvé bez prítomnosti zákonných zástupcov a obhajcu sťažovateľa, pričom na tieto mladistvé osoby neboli vypracované znalecké posudky,

- vo vzťahu k skutkom uvedeným v bodoch 10 a 11 odsudzujúceho rozsudku namieta, že v tomto trestnom konaní mu mal byť ustanovený obhajca, čo sa nestalo,
- trestné stíhanie bolo vykonané bez súhlasu poškodených,
- nedošlo k naplneniu zákonných znakov zločinu lúpeže podľa § 188 ods. 1 a 2 písm. b), c) a d) Trestného zákona, pokiaľ ide o skutok uvedený v bode 8 odsudzujúceho rozsudku, ako ani skutková podstata zločinu krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 a 2 písm. a) a ods. 3 Trestného zákona a § 346 ods. 1, ods. 3 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona, pokiaľ ide o skutok uvedený v bode 9 odsudzujúceho rozsudku.

Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 26/2012 z 26. júna 2012 bolo dovolanie sťažovateľa odmietnuté.

Sťažovateľ tvrdí, že namietaným rozsudkom okresného súdu, ako aj namietaným uznesením krajského súdu došlo k neprípustnému zásahu do jeho práva na obhajobu. Rovnako malo dôjsť k neprípustnému zásahu do jeho obhajobných práv aj tým, že prokurátor okresnej prokuratúry podal proti nemu 7. júna 2007 na okresnom súde obžalobu pre spáchanie 11 skutkov bez toho, aby mu vytvoril dostatočný priestor na vyjadrenie k zmene právnej kvalifikácie z trestného činu vydierania podľa § 189 Trestného zákona na trestný čin lúpeže podľa § 188 Trestného zákona, pokiaľ ide o skutok uvedený v bode 8 obžaloby.

Podľa názoru sťažovateľa namietanými rozhodnutiami okresného súdu a krajského súdu bolo „zásadným spôsobom porušené“ jeho právo na obhajobu, keďže mu nebol v trestnom konaní ustanovený obhajca, aj keď vzhľadom na skutočnosť, že bol stíhaný väzobne, mu obhajca ustanovený byť mal. Následne, po prepustení z väzby nemal byť podľa názoru sťažovateľa už na jednotlivé úkony predvolávaný neskôr ustanovený obhajca JUDr. M., keďže prepustením sťažovateľa na slobodu zanikli dôvody povinnej obhajoby. Ďalej sťažovateľ namieta, že pri výsluchu mladistvých svedkov neboli prítomní zákonní zástupcovia ani obhajca sťažovateľa, ako aj to, že v jeho trestnej veci konal vyšetrovateľ O. G., ktorý mal blízky vzťah k poškodenej, a tiež, že konaním sťažovateľa nedošlo k naplneniu skutkovej podstaty zločinu krivého obvinenia podľa § 345 ods. 1 a 2 písm. a),

ods. 3 Trestného zákona a § 346 ods. 1, ods. 3 písm. b) a ods. 4 Trestného zákona, pokiaľ ide o skutok uvedený v bode 9 odsudzujúceho rozsudku.

Na základe argumentácie uvedenej v sťažnosti sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol nálezom, v ktorom vyloví, že

„- konaním Okresnej prokuratúry v Nitre

- konaním Okresného súdu v Nitre

- konaním Krajského súdu v Nitre

došlo k porušeniu obhajovacej zásady vedenej v § 2 ods. 9 Tr. por.

došlo k porušeniu čl. 50 ods. 3, ÚS. SR

došlo k porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. c Európskeho dohovoru...

došlo k porušeniu čl. 6 ods. 3 písm. b Európskeho dohovoru...

došlo k nesprávnej kvalifikácii trestného činu v bode č. 8 rozsudku

a žiadam, aby Ústavný súd SR nariadil súdom, aby učinili nápravu...“.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd navrhovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

Podľa § 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde návrh na začatie konania sa ústavnému súdu podáva písomne. Návrh musí obsahovať, akej veci sa týka, kto ho podáva, prípadne proti komu návrh smeruje, akého rozhodnutia sa navrhovateľ domáha, odôvodnenie návrhu a navrhované dôkazy. Návrh musí podpísať navrhovateľ (navrhovatelia) alebo jeho (ich) zástupca.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje vo viazanosti petitom, teda tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na to môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorého označil za porušovateľa svojich práv (m. m. II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05, IV. ÚS 287/2011).

Zo sťažnosti vyplýva, že v sťažovateľovej trestnej veci rozhodoval na základe jeho dovolania aj najvyšší súd ako dovolací súd, ktorý o tomto dovolaní rozhodol uznesením sp. zn. 2 Tdo 26/2012 z 26. júna 2012 tak, že ho odmietol. Sťažovateľ sa v petite sťažnosti (ani v jej odôvodnení) ale nedomáha vyslovenia porušenia svojich základných práv označeným uznesením najvyššieho súdu ani postupom, ktorý jeho vydaniu predchádzal. Ústavný súd preto mohol sťažnosť predbežne prerokovať len v rozsahu namietaného porušenia základného práva podľa čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) a c) dohovoru namietaným rozsudkom okresného súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho

vydaniu, a namietaným uznesením krajského súdu a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu, ako aj postupom okresnej prokuratúry v jeho trestnej veci, ktorý vyústil do podania obžaloby.

1. K namietanému postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 T 89/2007 a jeho rozsudku z 8. apríla 2009

Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal právo podať proti namietanému postupu a rozsudku okresného súdu odvolanie (čo aj využil), o ktorom bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o odvolaní sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na túto skutočnosť ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K namietanému postupu krajského soudu v konání vedenom pod sp. zn. 2 To 23/2008 a jeho uzneseniu z 29. septembra 2009

Vo vzťahu k tejto časti sťažnosti ústavný súd považoval za potrebné v prvom rade zdôrazniť, že sťažovateľ sa v nej v zásade obmedzuje len na uvedenie identických skutočností, ktoré namietal dovolacom konaní.

Sťažovateľ v sťažnosti výslovne uvádza, že v jeho prípade bolo „zásadným spôsobom porušené“ jeho právo na obhajobu.

Na tomto základe možno konštatovať, že všetky námietky sťažovateľa smerujúce proti namietanému uzneseniu krajského soudu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, boli predmetom súdneho prieskumu najvyšším súdom v rámci dovolacieho konania, ktorý jeho dovolanie uznesením sp. zn. 2 Tdo 26/2012 z 26. júna 2012 podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol. Sťažovateľ sa v podstate domáha, aby ústavný súd opätovne preskúmal namietaný rozsudok krajského soudu a postup, ktorý predchádzal jeho vydaniu, v rozsahu, v akom ho napadol svojím dovolaním, hoci ho už preskúmal najvyšší súd ako dovolací súd, a to bez toho, aby namietal touto sťažnosťou aj dovolacie rozhodnutie najvyššieho soudu (m. m. IV. ÚS 198/2012).

Za daných okolností by vzhľadom na obsah sťažnosti a okolnosti, ktoré predchádzali jej podaniu, nepochybne bola daná právomoc ústavného soudu preskúmať uznesenie najvyššieho soudu sp. zn. 2 Tdo 26/2012 z 26. júna 2012, ktorým dovolací súd dovolanie sťažovateľa odmietol. Keďže označené uznesenie najvyššieho soudu sťažovateľ nenamietal v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, nemohlo byť (vzhľadom na § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde) úlohou ani povinnosťou ústavného soudu zaujať k nemu meritórne závery. Navyše, z už spomínaného princípu subsidiarity právomoci ústavného soudu nepochybne vyplýva, že ústavný súd svoju právomoc podľa čl. 127 ods. 1 ústavy môže uplatniť len vo vzťahu k takému (právoplatnému) rozhodnutiu všeobecného soudu, ktoré už sťažovateľ nemôže napadnúť žiadnym opravným prostriedkom (riadnym ani mimoriadnym) v rámci

sústavy všeobecných súdov. Ak sťažovateľ napadol uznesenie krajského súdu sp. zn. 2 To 23/2008 z 29. septembra 2009 dovolaním a s výsledkom dovolacieho konania nebol spokojný, mohol a mal napadnúť sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tdo 26/2012 z 26. júna 2012, ktorým bolo jeho dovolanie odmietnuté. Ak tak neurobil, nemá ústavný súd právomoc preskúmať napadnuté uznesenie krajského súdu z tých istých dôvodov, z akých ho už preskúmal najvyšší súd ako dovolací súd.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní aj túto časť sťažnosti sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

3. K namietanému postupu okresnej prokuratúry

Sťažovateľ namieta aj postup prokurátora okresnej prokuratúry, ktorý vyústil 7. júna 2007 do spracovania obžaloby proti nemu za spáchanie 11 skutkov a jej podania okresnému súdu. Podaním obžaloby skončilo prípravné konanie a trestná vec sťažovateľa sa dostala do štádia konania pred súdom.

V prípadoch, pri ktorých sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv alebo slobôd v trestnom konaní, ústavný súd vo svojej judikatúre opakovane zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až po koniec procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania. Preto spravidla až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietat také pochybenia príslušných orgánov verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy (IV. ÚS 166/2010, m. m. tiež II. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07).

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Z § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde vyplýva, že sťažovateľ môže podať sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy len proti takému právoplatnému rozhodnutiu orgánu verejnej moci, proti ktorému už nemôže podať opravný prostriedok alebo iný právny prostriedok nápravy, ktorý mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorého použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podaním obžaloby trestné konanie nekončí. O obžalobe proti sťažovateľovi bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť okresný súd, pričom sťažovateľ mal v konaní pred okresným súdom možnosť namietat' ním tvrdené pochybenia v postupe prokurátora okresnej prokuratúry, ako aj svoje výhrady proti obžalobe. Navyše, proti rozhodnutiu okresného súdu v jeho trestnej veci sťažovateľ mohol podať odvolanie, v ktorom takisto mohol namietat' pochybenia, ku ktorým malo dôjsť v prípravnom konaní, vrátane postupu prokurátora okresnej prokuratúry. Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ mal proti postupu prokurátora okresnej prokuratúry a ním podanej obžalobe k dispozícii opravné prostriedky, ktoré mu Trestný poriadok na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čo zakladá dôvod na odmietnutie tejto časti sťažnosti ako neprípustnej.

Na základe uvedeného ústavný súd túto časť sťažnosti sťažovateľa pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2012